

Environmentální vzdělávání

Výchova spotřebitele šetrného k životnímu prostředí

VZTAH EV K SPOTŘEBITELI

- Obsah EV můžeme rozdělit do tří rovin:
rovina konativní (prakticko - přetvářecí)
rovina afektivní (postojová)
rovina kognitivní (vědomostní)
- Výzkumy ukazují, že se děti a mladí lidé chtějí podílet na ochraně přírody, ale nevědí jak.
- Člověk ovlivňuje životní prostředí mimo jiné jako spotřebitel
- Zásady šetrného spotřebitele spadají do roviny prakticko-přetvářecí, ale jsou podmíněny ostatními rovinami

Literatura

- LIBROVÁ, H. *Vlažní a váhaví (kapitoly o ekologickém luxusu)*. Brno : Nakladatelství Doplněk, 2003 . 319 s. ISBN 80-7239-149-6.

SPOTŘEBA

- Ekologická stopa (kvantifikovaná míra vlivu, kterým jednotlivec nebo skupina působí na přírodu) se zabývá plochou Země, která poskytuje přírodní kapiál. Tím se rozumí přírodní zdroje i přírodní služby
- Nejvyšší ES na osobu mají Spojení Arabské Emiráty (16 globálních hektarů) a USA (12,3 globálních hektarů). Nejnižší má Bangladéž a Afgánistán (0,6) (pro rok 2000)
- ČR má ES 6,7 globálních hektarů, ale k dispozici má pouze 2,4 ha ekologicky využitelné půdy! (pro rok 2001)

SPOTŘEBA

- Hovoříme-li o spotřebě v domácnosti, nacházíme se mezi dvěma póly: KONZUMERISMUS na jedné straně a DOBROVOLNÁ SKROMNOST na straně druhé. Pozn.:

SPOTŘEBA

- O spotřebě můžeme hovořit ze tří hledisek:
- z hlediska domácích technologií (specifické pro bohaté země). Často nebývá přítomna výraznější environmentální motivace (je to spíš investice). Nic podstatného nemusíme v životě měnit - pokud environmentální snaha končí u nakupování šetrných výrobků a třídění odpadů, hovoříme o zeleném konzumu
- z hlediska spotřebních vzorců (z hlediska struktury spotřeby předmětů a služeb). Ochota měnit spotřebitelské návyky - péče o zdraví; oželení tropického ovoce; oželení čaje a kávy; biopotraviny, ekologicky šetrné výrobky, květiny z Keni?, veganství, vegetariánství, flexitariánství, aj.
- z hlediska objemu spotřeby a služeb
- podle Librové 2003, její otázka zní: „Co představuje skromnost a co představuje luxus?“

SPOTŘEBA A SKROMNOST

- skromní lidé by mohli nakupovat a většinou i vydělávat víc, ale nedělají to.
- skromnost a chudoba - Mystici všech dob hledají útočiště, čistotu a svobodu v chudobě (nikoli v bídě!). Obsah slova chudoba se za poslední století (nejen v češtině) změnil a nahradil slovo bída.
- Dobrovolná skromnost (někdy také *záměrná skromnost, výběrová náročnost*) Je chápána jako ochota snížení dynamiky spotřeby hmotných statků, ekologicky škodlivých služeb a volnočasových aktivit.

SKROMNOST A LUXUS

- Luxus má statutotvornou funkci - demonstruje, že jeho nositel stojí na vysokém a respektovaném stupni společenské hierarchie
- kulturní kapitál - je pojem, který vyjadřuje předpoklady určitého jedince k dosažení sociálního statutu. Spočívá v úrovni vzdělání a dalších kulturních rysů, vkusu a životního stylu
- Ztímco chudoba či skromnost se může stát luxusem, konzum je spíše znakem průměrnosti nebo spíše úpadku v kultuře
- Luxus není protikladem chudoby ale vulgarity (C. Chanel)
- volně podle Librové 2003

LUXUS A PLÝTVÁNÍ

- neofile - záliba v novém; reklamou podporovaná touha jednotlivce po nových předmětech a prožitcích
- V dobách nedostatku bylo plýtvání luxusním chováním zatímco dnes je ukazatelem slabého kulturního kapitálu
- plýtvání je často chápáno jako podmínka růstu ekonomiky
- trvale narůstají lidské potřeby - "hédonistická adaptace" člověk si zvyká na rostoucí úroveň spotřebyn a časem i považuje za samozřejmou (Scitovsky, 1976)
- citát: "Komu nestačí málo, tomu nestačí nic."
(Epikuros)

KONZUMERISMUS

- Konzumerismus: „pojem konzumerismus v přesně vymezeném smyslu životního postoje, který předpokládá, (i) smyslem všeho lidského konání je stupňování hmotné spotřební úrovně, že (ii) jediným smyslem státu je umožnit toto stupňování a že (iii) vzestup spotřeby automaticky vyřeší všechny problémy, společenské i osobní, a zaručí blíže nedefinované „štěstí“.“ (Kohák, 1998)
- mezi velké kritiky konzumerizmu patří např.: E. From (být nebo mít?), u nás J. Keller, V Bělohradský

Ekologicky šetrné výrobky

- **Definice** ekologických výrobků by mohla znít takto: Jsou to výrobky, které zatěžují životní prostředí méně než jiné výrobky se stejnou funkcí. Tento požadavek garantuje certifikace (příslušná ekoznačka), kterou schvaluje např. Ministerstvo ŽP popř. jiné nezávislé odborné komise.

Ekologicky šetrné výrobky

- Historie: Realizace certifikace ekologických výrobků vzešla v 70. letech dvacátého století z požadavků spotřebitelů, kteří se dožadovali výrobků, které by zaručovaly „ekologickou nezávadnost“ jejich provozu. V roce 1978 vznikla v Německu první oficiální kontrolovaná ekoznačka: „DER BLAUE ENGEL (Modrý anděl)“. Následovali ostatní země (Kanada, USA, Skandinávské země, atd.).

Výhody šetrných výrobků pro výrobce

- **Je to dobrá reklama**
- **Snažší dosažení státních zakázek**
- **Snadný export do zahraničí (zejména EU)**

Ekoznačky

- ***Tímto symbolem se označují české výrobky, které byly nezávislou komisí označené jako ekologické, tedy šetrné k životnímu prostředí.***

Ekoznačky

- Evropská ekoznačka. Nezávislé instituce udělují tuto značku a hodnotí tím celý životní cyklus daného zboží.

Ekoznačky

- Výrobky označené touto značkou byly vyrobeny ze sběrového papíru (minimálně z 90%).***

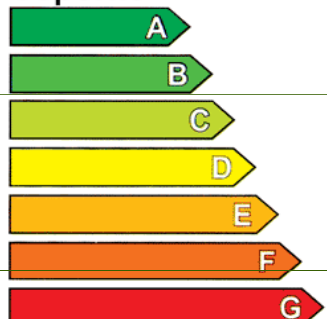

Ekoznačky

- **Znacka FSC přísluší certifikaci výrobku z lesní produkce, která nezatěžuje životní prostředí. Vzešla z důvodu pomoci rozvojovým zemím a ze snahy zastavit ničení deštných pralesů. Tento rámec byl ovšem záhy překonán a nyní může mezinárodní certifikát FSC dostat každý majitel lesa, který dodržuje velmi přísná ekologická pravidla.**
- **Dodávám, že tahle značka s sebou přináší i globální rozměr. Existence téhle značky dokazuje, že Evropané mají také část vlivu na kácení deštných pralesů – mohou, ale nemusí se podílet na obchodu se dřevem z těchto ob**

Ekoznačky

- **Úspora energie: A+, A++**
- **úsporná elektronika: ENERGYSTAR**

Energie		Myčka nádobí
Výrobce		XY
Model		G 605 SC
Úsporné		
Méně úsporné		
Spotřeba energie kWh/cyklus <small>(výhodiskem jsou výsledky měření při programu 65°C)</small>		1.00
<small>Skutečná spotřeba energie závisí na způsobu používání spotřebiče</small>		
Počet souprav nádobí		12
Spotřeba vody (l)		15
Hluk (dB(A) re 1 pW)		
<small>Další předepsané údaje jsou v návodu k použití</small>		
<small>Štítek je v souladu s příjmovou normou EU o šrotování</small>		

Ekoznačky

- *spotřeba energie v domácnosti:*
- *chladnička: 36%*
- *pračka: 20%*
- *osvětlení: 15%*
- *žehlička: 6%*
- *ostaní (televize, fén, vysavač): 23%*

Ekoznačky

- **FAIR TRADE:**

- **Značka FAIRTRADE má více humanitní význam než ekologický. Umisťuje se na výrobky(zejména z rozvojových zemí), při jejichž výrobě nebyla porušována lidská práva a práce byla zaměstnancům adekvátně zaplacená. Z čistě ekologického hlediska je zajímavé, že velmi často bývají výrobky FAIRTRADE zároveň BIO.**

Co nejsou ekoznačky

Nedůvěryhodné ekoznačky

